

“Barikāžu liecinieki”

Viens no nozīmīgākajiem notikumiem latviešu tautas vēsturē saistīts ar 1991. gada janvāra barikādēm, kad Latvijas neatkarības atbalstītāji ar savu rīcību apliecināja gatavību ziedot dzīvību brīvības aizstāvēšanai, nebaidoties nostāties pretī varenam briesmonim – Padomju Savienībai.

Līdz ar 1990. gada 4. maijā jaunievēlētās Augstākās Padomes pieņemto deklarāciju par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu sākās tautas cīņas periods par neatkarības pilnīgu atjaunošanu. Šajā trauksmainajā laikā pieauga spriedze starp Latvijas brīvības atgūšanas atbalstītājiem un neatkarības pretiniekiem. Pēdējie, nespēdami samierināties ar jaunas, neatkarības idejai lojālas varas uzsākto brīvības atgūšanas ceļu un sociālistiskās saimniecības sistēmas pakāpenisku likvidāciju, sāka organizēt aktīvu pretestību. Latvijas Komunistiskā partija ar tās vadītāju Alfrēdu Rubiku priekšgalā un “Interfronte” saprata, ka ar demonstrācijām, mītiņiem un apmelojumiem nevar apturēt Latvijas virzību uz brīvību. Viņi nolēma neatkarības centienus apturēt ar bruņotām iebiedēšanas akcijām, izmantojot to īstenošanai sevišķās nozīmes milicijas vienības – OMON.

1991. gada 2. janvārī OMON vienībām ieņemot Rīgas Preses namu un līdz ar to apturot progresīvo preses izdevumu izdošanu, sākās izšķirošā fāze par neatkarības atgūšanu. Pēc traģiskajiem 12. – 13. janvāra naktis notikumiem pie Viļņas televīzijas centra, 13. janvārī Daugavmalā notika pusmiljons cilvēku liela manifestācija pret padomju armijas veikto varmācību pret civiliedzīvotājiem, kurā izskanēja aicinājums uzsākt svarīgāko valsts objektu apsardzību Rīgā.

Tautas frontes aicinājums guva atbalstu visās Latvijas malās. Uz Rīgu brauca cilvēki autobusos, ar smago un lauksaimniecības tehniku, kas bija piekrauta ar baļķiem, bluķiem un būvmateriāliem, lai nosprostotu ielas un tiltus, ja sāktos padomju karaspēka uzbrukums. Ļaudis organizēti sāka celt barikādes un aizsprostus pie Augstākās Padomes, Ministru Padomes, telegrāfa un telefona centrāles, radionama, Zaķusalas televīzijas centra. Divās nedēļas lielā salā simtiem tūkstošu cilvēku dienām un naktīm atradās savās sargvietās, lai, būdami neapbruņoti, bet par savu taisnību pārliecināti, stātos pretī okupantu tankiem.

Neskatoties uz OMON vienību uzbrukumiem tiltu sargiem un 20. janvāra uzbrukumam Latvijas Iekšlietu ministrijas ēkai, kuras gaitā tika nogalināti vairāki apsardzes darbinieki un civiliedzīvotāji, komunistu vadība nepanāca iedzīvotāju bruņoto pretestību OMON vienībām. Latvijas tautas savaldība un spēja neatbildēt uz vardarbību ar vardarbību glāba jaunatgūto valsti no iznīcināšanas, jo pretēji asiņainu provokāciju rīkotāji izsauktu kārtības ieviešanai padomju karaspēka vienības. Komunistu iecerētais varas sagrābšanas mēģinājums cieta neveiksmi, jo tam pretī stājās vienotas idejas caurstrāvoti un pie brīvības uguns kuriem sasildītie barikāžu dalībnieki.

Latvijas vēsturē lielākā un iespaidīgākā nevardarbīgā ienaidnieka atturēšanas akcijā aktīvi piedalījās arī Tukuma rajona ļaudis. Jau pirmajās barikāžu dienās svarīgu objektu sargāšanai Rīgā Tukuma rajona LTF nodaļa prasmīgi organizēja cilvēku un tehnikas sūtīšanu no Engures, Džūkstes, Lestenes, Kandavas, Sēmes un citiem pagastiem, kā arī Tukuma. Sekmīgai un efektīvai ļaužu plūsmas un cilvēku izvietojuma organizēšanai Rīgas ielās gan Tukumā, gan Rīgas 99. vidusskolā tika izveidoti koordinācijas centri.

Uz barikādēm devās arī strādnieku un darbinieku kolektīvi no Tukuma Pārvietojamās mehanizētās kolonnas, 5. ceļu būves rajona, Tukuma 29. ATU, agrofirmas “Valgums”, Tukuma izmēģinājumu paraugdārzniecības, Tukuma vidusskolām un daudziem citiem Tukuma uzņēmumiem un iestādēm. Cilvēki no Tukuma rajona izvietojās Doma laukumā, pie Augstākās Padomes ēkas, pie Latvijas televīzijas Zaķusalā un citur Vecrīgas ielās. Atsaucība dežūrai barikādes bija tik liela, ka kopumā aizstāvju skaits no Tukuma puses sasniedza pat vairākus tūkstošus, bet no transportlīdzekļiem uz Rīgu devās 41 traktors un 73 smagās kravas mašīnas. Šāda tukumnieku atsaucība un vienotība ar visas tautas nostāju par vēlmi dzīvot brīvā valstī vēl nekad netika piedzīvota un, iespējams, vairs arī neatkārtosies.

Alfrēds Moseičuks

Tukuma Pils torņa vadītājs